U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Josefa Baxy a soudců JUDr. Marie Žiškové a JUDr. Zdeňka Kühna v právní věci žalobců: **a) JUDr. E. Ch.**, **b) JUDr. M. Ch.**, **c) M. K.**, **d) K. K.**, **e) V. K.**, **f) L. K.**, **g) A. F.**, **h) Ing. K. M.**, **i) E. B.**, **j) P. F.**, **k) M1 B1**, **l) M2. B2.**, **m) J. N.**, **n) S. B.**, **o) J. B.**, **p) Ing. R. P.**, **q) J. S.**, **r) J. M.**, **s) H. U.**, **t) J. U.**, **u) M. V.**, **v) J. V.**, **w) Z. H.**, **x) Bytové družstvo Vajdova 1044-1048**, se sídlem Vajdova 19, Praha 10, **y) Společenství vlastníků jednotek bytového domu Chudenická 1063-1068**, se sídlem Chudenická 7, Praha 10, žalobci ad b) – y) zastoupeni JUDr. Evou Chlupatou, advokátkou se sídlem Jana Masaryka 45, Praha 2, proti žalovanému: **Magistrát hlavního města Prahy**, se sídlem Mariánské nám. 2, Praha 1, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 3. 2008, č. j. S MHMP 13724/2008/OST/Cc/Vč, v řízení o kasační stížnosti společnosti Professionals-Košík s. r. o., se sídlem V Celnici 4, Praha 1, zastoupené JUDr. Danielou Kobovou, advokátkou se sídlem Pejevové 2, Praha 4, proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 13. 4. 2011, č. j. 9 Ca 203/2008 – 119,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I.
Vymezení věci

[1] Dne 12. 6. 2007 podala společnost Professionals-Košík, s. r. o. žádost o vydání rozhodnutí o umístění stavby – bytového domu. Úřad městské části Praha 15 žádosti vyhověl a dne 23. 10. 2007 vydal pod č. j. 039317/07/OÚR/OÚR územní rozhodnutí. Proti tomuto rozhodnutí podali žalobci odvolání, která však byla zamítnuta shora označeným rozhodnutím žalovaného.

[2] Žalobci podali proti rozhodnutí žalovaného žalobu. Městský soud vyzval žalobce, aby označili osoby, jimž by mohlo náležet postavení osoby zúčastněné na řízení. Žalobci ve svém podání ze dne 24. 6. 2008 označili za potenciální osoby zúčastněné na řízení

vlastníky bytů v okolní zástavbě, aniž ovšem mezi ně zařadili i společnost Professionals-Košík coby žadatele o vydání územního rozhodnutí.

[3] Osoby zúčastněné na řízení byly sdělením ze dne 12. 11. 2008, č. j. 9 Ca 203/2008 – 86, vyrozuměny o probíhajícím řízení a poučeny o tom, aby ve lhůtě do 15 dnů oznámily soudu, zda budou v řízení uplatňovat práva osoby zúčastněné na řízení. Součástí sdělení byl seznam osob, pro něž je vyrozumění určeno. V tomto seznamu nebyla uvedena společnost Professionals-Košík. Vyrozumění bylo dle § 42 odst. 4 s. ř. s. doručeno pouze vyvěšením písemnosti na úřední desce městského soudu a současně i na elektronické úřední desce. Společnost Professionals-Košík nebyla městským soudem jednotlivě vyrozuměna o probíhajícím řízení a o možnosti uplatňovat v něm práva osoby zúčastněné na řízení. Celé řízení před městským soudem proběhlo bez účasti žadatele o územní rozhodnutí. Teprve po vyhlášení rozsudku, jímž městský soud zrušil rozhodnutí žalovaného, požádala zástupkyně společnosti Professionals-Košík, aby jí bylo umožněno nahlédnout do soudního spisu. Městský soud doručil rozsudek zástupkyni žalobců (11. 7. 2011) a žalovanému (4. 7. 2011).

II.
Argumenty obsažené v kasační stížnosti a vyjádření žalobců

[4] Společnost Professionals-Košík (dále jen „stěžovatelka“) podala dne 4. 8. 2011 kasační stížnost proti rozsudku městského soudu z důvodu dle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

[5] V kasační stížnosti namítá, že jakožto navrhovatelka stavby je osobou zúčastněnou na řízení. Kdo je navrhovatelem stavby a vlastníkem pozemků, na nichž měla být stavba umístěna, bylo zřejmé již z podané žaloby. Přesto žalobci ve svém podání neuvedli stěžovatelku jako osobu zúčastněnou na řízení. Městský soud v rozporu s § 34 odst. 2 s. ř. s. nevyrozuměl stěžovatelku o probíhajícím řízení a nevyzval ji ke sdělení, zda hodlá uplatňovat práva osoby zúčastněné na řízení. Stěžovatelka o probíhajícím řízení nevěděla, postupem soudu jí bylo odňato právo vyjadřovat se k probíhajícímu řízení, a tím současně došlo k porušení práva na spravedlivý proces ve smyslu čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Řízení před městským soudem bylo zatíženo vadou, která může mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé (viz usnesení rozšířeného senátu NSS č. j. 8 As 32/2005 – 81 a rozsudek č. j. 8 As 63/2006 – 450).

[6] Na závěr stěžovatelka navrhuje, aby Nejvyšší správní soud zrušil rozsudek městského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[7] Žalobci ve svém vyjádření ke kasační stížnosti uvedli, že se ztotožňují s rozsudkem městského soudu. Navrhli, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl.

III.
Projednatelnost kasační stížnosti

[8] Nejvyšší správní soud dříve, než mohl přistoupit k věcnému posouzení jediné uplatněné kasační námitky, se musel zabývat otázkou, zda byla kasační stížnost podána osobou oprávněnou (**III.A.**) a ve lhůtě pro podání kasační stížnosti (**III.B.**). Pouze v případě kladně odpovědi na prvou otázku má význam zabývat se otázkou druhou, tj. včasností kasační stížnosti.

III.A.
Oprávnění stěžovatelky podat kasační stížnost

[9] Dle § 102 s. ř. s. mohou kasační stížnost proti rozhodnutí krajského soudu podat účastníci řízení, z něhož rozhodnutí vzešlo, nebo osoba zúčastněná na řízení.

[10] Osobě náleží postavení osoby zúčastněné na řízení ve smyslu § 34 odst. 1 s. ř. s. za splnění podmínky materiální a podmínky formální (rozsudek NSS ze dne 23. 9. 2004, č. j. 7 As 33/2003 – 80, publ. pod č. 489/2005 Sb. NSS, též rozsudek ze dne 17. 12. 2010, č. j. 7 As 70/2009 – 190, publ. pod č. 2341/2011 Sb. NSS; všechna zde cit. rozhodnutí NSS jsou přístupná na www.nssoud.cz). Podmínka materiální je v případě stěžovatelky splněna, neboť zrušením správního rozhodnutí podle návrhu výroku soudu by mohla být přímo dotčena. Rozhodnutím žalovaného bylo stěžovatelce založeno právo umístit do území blíže specifikovanou stavbu. Zrušením tohoto rozhodnutí by jí bylo toto právo odňato. Formální podmínka v případě stěžovatelky naopak splněna nebyla, neboť se do řízení o žalobě až do okamžiku podání kasační stížnosti nepřihlásila jako osoba zúčastněná na řízení. Stěžovatelka tedy nebyla v řízení před městským soudem osobou zúčastněnou na řízení, a při restriktivním výkladu § 102 s. ř. s. by tedy ani nebyla oprávněna podat kasační stížnost proti rozsudku městského soudu, kterým byla přímo dotčena na svém právu.

[11] Podstatou argumentace stěžovatelky je, že nebyla o řízení před městským soudem řádně vyrozuměna. Proto také nesplnila formální podmínku svého účastenství. Při posuzování této otázky Nejvyšší správní soud interpretoval soudní řád správní se zřetelem na ústavní principy. Formalistický postup, který prostřednictvím sofistikovaného odůvodnění vede ke zřejmé nespravedlnosti, nelze tolerovat [viz např. nález sp. zn. III. ÚS 127/96 ze dne 11. 7. 1996 (N 68/5 SbNU 519), nebo nález sp. zn. I. ÚS 3244/09 ze dne 10. 3. 2011, přístupný z http://nalus.usoud.cz]. Nejvyšší správní soud konstantně judikuje, že aplikace § 34 odst. 2 s. ř. s. předpokládá aktivní postup soudu při zjišťování okruhu možných osob zúčastněných na řízení. Pokud krajský soud nevyrozumí o probíhajícím soudním řízení účastníka předcházejícího správního řízení odlišného od žalobce, postupuje v rozporu se zákonem a dopouští se vady řízení (rozsudek NSS ze dne 21. 12. 2005, č. j. 1 As 39/2004 – 75, publ. Pod č. 1479/2008 Sb. NSS, srov. též rozsudek ze dne 2. 5. 2007, č. j. 5 As 3/2007 – 68).

[12] Městský soud v daném případě vyrozuměl osoby, u nichž přichází v úvahu postavení osoby zúčastněné na řízení, o probíhajícím řízení ve smyslu § 34 odst. 2 s. ř. s. vyvěšením oznámení na úřední desce soudu dle § 42 odst. 3 s. ř. s. Toto vyrozumění se vztahuje nejen na osoby výslovně uvedené v příloze k tomuto oznámení, ale i na všechny další osoby, které se potenciálně mohou stát osobami zúčastněnými na řízení (viz rozsudek ze dne 26. 8. 2010, č. j. 1 As 17/2010 – 294, část VI.). Podmínkám, za nichž lze přistoupit k doručování osobám zúčastněným na řízení vyvěšením na úřední desce, se Nejvyšší

správní soud detailně věnoval v rozsudku ze dne 5. 8. 2010, č. j. 7 Afs 6/2010 – 201. *„Jedním z kritérií, při jehož naplnění lze aplikovat ust. § 42 odst. 4 s. ř. s. je neúměrnost doručování při běžném způsobu, tj. nepoměr mezi náklady doručování v širším smyslu (nejen náklady finančními, ale také časovými, administrativními a náklady v podobě zvýšeného rizika chyb při doručování a s tím spojených procesních důsledků atd.) a* zájmem na tom, aby každé osobě zúčastněné na řízení bylo zaručeno, že se do její dispoziční sféry dostanou písemnosti mající význam pro řízení. *Důvodem této neúměrnosti může být např. velký počet adresátů. Dalším kritériem je pak nemožnost doručování, např. proto, že adresáty nelze jednotlivě určit. Zákonodárce v ust. § 42 odst. 4 s. ř. s. nedefinoval, co lze rozumět pod pojmem „velký počet osob zúčastněných na řízení". Podle Nejvyššího správního soudu však konkrétní počet ani určit nelze, neboť neúměrnost běžného způsobu doručování pro velký počet adresátů se musí vždy posuzovat ve vztahu k předmětu řízení* a dále ve vztahu ke konkrétnímu postavení osob zúčastněných na řízení. (...) Toto ustanovení je třeba vždy interpretovat v souladu se smyslem institutu osob zúčastněných na řízení, a je tedy třeba chránit procesní práva těchto osob, mimo jiné jim umožnit fakticky se seznámit s vyrozuměním o probíhajícím řízení. *Je přitom nepochybné, že při doručování podle ust. § 42 odst. 1 s. ř. s. jsou faktické možnosti adresáta se s doručovanou písemností seznámit mnohem vyšší než při doručování vyvěšením na úřední desce soudu. Z důvodu ochrany procesních práv osob zúčastněných na řízení je proto třeba využívat postupu podle ust. § 42 odst. 4 s. ř. s. obezřetně a zpravidla jen v těch případech, kdy by snaha doručit* každému účastníkovi řízení *vedla s velkou pravděpodobností k podstatnému prodloužení jeho délky či dokonce skončení řízení fakticky znemožnila nebo kdy by doručování jednotlivým osobám zúčastněným na řízení bylo sice technicky bezproblémové a v reálném čase proveditelné, avšak neúměrně finančně náročné.* (zvýraznění doplněno).

[13] Na základě těchto východisek dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že postup dle § 42 odst. 3 s. ř. s. nebyl na stěžovatelku v dané věci aplikovatelný. Soud vzal především v úvahu konkrétní postavení stěžovatelky v dané věci. Stěžovatelka byla tzv. hlavním účastníkem územního řízení (§ 27 odst. 1 a 3 správního řádu), neboť územní řízení se vedlo o *její* žádosti. Rozhodnutí správního orgánu I. stupně ve spojení s rozhodnutím žalovaného založilo právo umístit do území stavbu právě *stěžovatelce*. Soudní řízení, jehož předmětem bylo právě toto správní rozhodnutí, se závažným způsobem dotýkalo práv a zájmů stěžovatelky. Její zájem na tom, aby se mohla v řízení o žalobě vyjádřit k obsahu podané žaloby a využít i ostatní procesní práva přiznaná osobám zúčastněným na řízení, nelze srovnávat s intenzitou zájmu ostatních osob, které mohly být přezkoumávaným rozhodnutím přímo dotčeny na svých právech. Ty tvoří velmi početnou skupinu, v níž takřka není možné identifikovat její jednotlivé účastníky. Ostatně v případě rozhodnutí o umístění stavby bytového domu je téměř nemožné předem určit přesnou teritoriální hranici oddělující osoby přímo dotčené na jejich právech od ostatních „zainteresovaných" osob. Ve vztahu k těmto osobám tak obecně lze využít postupu doručování dle § 42 odst. 3 s. ř. s., to samozřejmě za splnění podmínek upravených v tomto ustanovení. Žadatele o vydání územního rozhodnutí je však možné identifikovat vždy, a to nejen z obsahu žaloby, ale především z obsahu správních rozhodnutí a správního spisu obecně.

[14] Nejvyšší správní soud uzavírá, že žadateli o vydání územního rozhodnutí (tzv. hlavnímu účastníkovi správního řízení) je třeba doručit vyrozumění dle § 34 odst. 2 s. ř. s. adresně, nikoliv jeho vyvěšením na úřední desku soudu dle § 42 odst. 4 s. ř. s. Doručení

vyrozumění jeho vyvěšením na úřední desku tedy bylo ve vztahu ke stěžovatelce procesně neúčinné.

[15] Tento závěr není v rozporu se zásadou procesní rovnosti. Právě naopak. S osobami zúčastněnými na řízení je možné a někdy dokonce nutné zacházet odlišně, jestliže se tak děje na základě objektivních kritérií a z racionálních důvodů (srov. přiměřeně rozsudek NSS ze dne 16. 4. 2008, č. j. 1 Ans 2/2008 – 52, publ. pod č. 1626/2008 Sb. NSS). Rozlišování osob zúčastněných na řízení pro účely doručování vyrozumění dle § 34 odst. 2 s. ř. s. dle toho, zda se jedná o tzv. hlavního účastníka správního řízení, je založeno na objektivním kritériu. Současně se jedná o rozlišování racionální. Hlavním účastníkům správního řízení správní rozhodnutí zakládá, mění nebo ruší práva a povinnosti anebo závazně určuje, že určitá práva mají či nemají. Proto u těchto hlavních účastníků zájem na tom, aby se jim s určitostí dostaly do dispoziční sféry písemnosti významné pro uplatňování jejich práv v řízení, musí nutně převážit nad zájmem na rychlosti a hospodárnosti soudního řízení správního. Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že zásada procesní rovnosti chrání subjektivní práva účastníků řízení. Jejím smyslem není usnadňovat činnost soudů, a to třebas právě i na úkor ochrany subjektivních práv účastníků. Ostatně i zákon sám rozlišuje osoby zúčastněné na řízení, jejichž okruh je ze žaloby zřejmý, na straně jedné, a eventuální osoby zúčastněné jiné, na jejichž existenci usuzuje soud kdykoliv před nařízením jednání (srov. § 74 odst. 1 a naproti tomu odst. 2 s. ř. s.). Porušením procesní rovnosti tak dle okolností jistě nebude adresné doručení jedněm, a vyrozumění úřední deskou druhým.

[16] Právě prezentovaný právní názor není nikterak rozporný s právním názorem vyjádřeným v rozsudku NSS č. j. 1 As 17/2010 – 294 (část VI., cit. v bodě [12] shora). V tomto rozhodnutí se totiž Nejvyšší správní soud vyjádřil k otázce doručení vyrozumění dle § 34 odst. 2 s. ř. s. uveřejněním na úřední desce soudu osobám, které vůbec nebyly účastníky správního řízení, z něhož vzešlo žalobou napadené správní rozhodnutí. V nyní posuzovaném případě je však stěžovatelem tzv. hlavní účastník správního řízení. Oba případy jsou proto kvalitativně naprosto odlišné.

[17] Srovnatelný právní názor vyslovil zdejší soud již rozsudkem ze dne 25. 7. 2007, č. j. 1 As 1/2007-104. V něm schválil doručení oznámení osobám zúčastněným na řízení vyvěšením na úřední desce, avšak současně zdůraznil nutnost odlišného procesního postupu ve vztahu ke stavebníkovi: „[Postup vyvěšením na úřední desku soudu] *je v případě většího počtu osob, které by mohly být osobami zúčastněnými na řízení, akceptovatelný.* Ani v takové situaci však není možné, aby soud rezignoval na individuální vyrozumění o probíhajícím řízení těch osob, jejichž postavení jako osob zúčastněných na řízení je naprosto zřejmé a jejichž vyrozumění navíc soudu nemůže činit žádné větší administrativní obtíže. Takovými osobami jsou v prvé řadě účastníci původního správního řízení, kteří nejsou účastníky řízení soudního - v projednávaném případě se jedná o stavebníka akustické zástěny, který celý proces správního řízení vyvolal. *Pokud soud nevyrozuměl tohoto stavebníka o probíhajícím soudním řízení a nedal mu možnost vykonávat práva osoby zúčastněné na řízení, dopustil se nejen porušení § 34 odst. 1 až 3 s. ř. s., ale i porušení ústavní zásady* audiatur et altera pars. *Vyrozumění formou oznámení na úřední desce soudu nelze v takovém případě vůči této osobě považovat za dostatečné s ohledem na skutečnost, stavebník byl soudu dostatečně znám, jeho práva v tomto smyslu jsou nesporná a nelze*

se spoléhat na to, že se tato osoba sama o svých právech na úřední desce soudu v krátkém časovém rozmezí informuje“ (zvýraznění doplněno).

[18] Ostatně soudní řád správní zavedl institut osoby zúčastněné na řízení právě z toho důvodu, aby zlepšil procesní postavení osob, kterým správní rozhodnutí založilo subjektivní veřejné právo nebo povinnost. Ty se však často až do roku 2003 vůbec nedozvěděly o napadení správního rozhodnutí před soudem: „*Zavádí se institut osob zúčastněných na řízení. Tím osnova reaguje na citelný nedostatek dosavadní právní úpravy, kdy osoba, které vzniklo subjektivní veřejnoprávní oprávnění nebo povinnost na základě rozhodnutí, které je žalobou napadeno, se nestávala ze zákona účastníkem soudního řízení a nebyla tu ani povinnost soudu či někoho jiného ji o probíhajícím řízení informovat. Tak se například stávalo, že stavebník domu se vůbec nedozvěděl, že jeho soused napadl vydané stavební povolení žalobou na soudě a že stavební povolení bylo případně zrušeno*“ (důvodová zpráva k návrhu soudního řádu správního ze dne 15. 4. 2002, tisk č. 1080/0, dostupné v digitálním repozitáři Poslanecké sněmovny).

[19] Lze tedy shrnout, že stěžovatelka nemohla naplnit formální podmínku potřebnou pro to, aby jí v řízení před městským soudem náleželo postavení osoby zúčastněné na řízení, v příčinné souvislosti s procesní vadou městského soudu. Ten ji totiž řádně dle § 34 odst. 2 s. ř. s. nevyrozuměl o probíhajícím soudním řízení a nevyzval ji, aby soudu sdělila, zda bude v řízení uplatňovat práva osoby zúčastněné na řízení. Pokud by za této situace odmítl Nejvyšší správní soud kasační stížnost stěžovatelky proto, že byla podána osobou zjevně neoprávněnou, dopustil by se tímto formalistickým postupem nespravedlivého rozhodnutí. Ustanovení § 106 odst. 2 s. ř. s. je proto třeba vykládat tak, že soudem opomenutá osoba může uplatnit práva osoby zúčastněné na řízení též podáním kasační stížnosti.

III.B.
Včasnost kasační stížnosti

[20] Další otázkou, kterou musel Nejvyšší správní soud zvážit, je, zda byla kasační stížnost podána včas. Dle § 34 odst. 3 s. ř. s. se osobě zúčastněné na řízení doručuje rozhodnutí, jímž se řízení u soudu končí. Lhůta pro podání kasační stížnosti činí dva týdny, počítáno od doručení rozhodnutí. Osobě, která tvrdí, že o ní soud nesprávně vyslovil, že není osobou zúčastněnou na řízení, a osobě, která práva osoby zúčastněné na řízení uplatnila teprve po vydání napadeného rozhodnutí, běží lhůta k podání kasační stížnosti ode dne doručení rozhodnutí poslednímu z účastníků. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout (§ 106 odst. 2 s. ř. s.).

[21] Městský soud doručil rozsudek dne 11. 7. 2011 žalobcům, resp. jejich zástupkyni, a dne 4. 7. 2011 žalovanému. Stěžovatelce soud rozsudek nedoručoval. Kasační stížnost stěžovatelky byla podána osobně na podatelnu městského soudu dne 4. 8. 2011.

[22] Stěžovatelka v kasační stížnosti uvedla, že rozsudek jí byl doručen datovou schránkou dne 27. 7. 2011, posléze toto své tvrzení korigovala v tom směru, že rozsudek byl doručen až dne 28. 7. 2011, kdy se přihlásila do datové schránky. Z Potvrzení o doručení do datové schránky, které stěžovatelka předložila Nejvyššímu správnímu soudu,

plyne, že jí byl dne 28. 7. 2011 městským soudem doručen pod sp. zn. Spr 2743/2011 anonymizovaný rozsudek č. j. 9 Ca 203/2008 – 119. Ze spisu městského soudu sp. zn. Spr 2743/2011 pak Nejvyšší správní soud zjistil, že dne 20. 7. 2011 podala stěžovatelka u městského soudu žádost o poskytnutí informace dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, jíž se dožadovala zaslání předmětného rozsudku. Městský soud této žádosti vyhověl a dne 27. 7. 2011 vložil do datové schránky stěžovatelky anonymizovaný rozsudek č. j. 9 Ca 203/2008 – 119. Je tedy nesporné, že stěžovatelce byl dne 28. 7. 2011 doručen kasační stížností napadený rozsudek, a to v anonymizované podobě, na základě její žádosti dle zákona č. 106/1999 Sb.

[23] Jelikož stěžovatelka formálně nebyla osobou zúčastněnou na řízení, nenáleželo jí právo na doručení rozhodnutí, jímž se řízení před městským soudem skončilo. Ze spisu plyne, že jí městský soud rozsudek nedoručoval. Doručení rozsudku na základě žádosti stěžovatelky dle zákona č. 106/1999 Sb. (viz bod [22] shora) nelze považovat za doručení procesně účinné v tom smyslu, že by zakládalo běh jakékoliv procesněprávní lhůty, zde lhůty pro podání kasační stížnosti. Při doručování rozsudku městský soud nejednal v tomto případě ve sféře výkonu soudní moci, nýbrž ve sféře výkonu státní správy soudnictví. Jinými slovy řečeno, městský soud nedoručoval stěžovatelce rozsudek téhož soudu dle procesních norem obsažených v soudním řádu správním, nýbrž postupoval dle zákona č. 106/1999 Sb. a plnil povinnosti, které mu tento zákon ukládá coby povinnému subjektu. Jelikož stěžovatelce nebyl napadený rozsudek doručován procesně účinným způsobem dle soudního řádu správního, nemůže se logicky lhůta pro podání kasační stížnosti stěžovatelkou odvíjet od okamžiku, kdy jí byl rozsudek doručen (§ 106 odst. 2 věta první s. ř. s.).

[24] Na věc proto dopadá věta druhá § 106 odst. 2 s. ř. s., která míří právě na případy, kdy rozhodnutí nebylo doručeno osobě zúčastněné na řízení. V takovém případě se běh lhůty pro podání kasační stížnosti odvíjí „opomenuté“ osobě zúčastněné na řízení od okamžiku doručení rozhodnutí poslednímu z účastníků. Tato norma upravuje dvě odlišné situace. První z nich je případ, kdy osoba zúčastněná na řízení oznámila soudu, že v řízení bude uplatňovat práva osoby zúčastněné na řízení, krajský soud nicméně vyslovil dle § 34 odst. 4 s. ř. s., že daná osoba není osobou zúčastněnou na řízení. Druhou situací je případ, kdy osoba uplatnila práva osoby zúčastněné na řízení až po vydání rozhodnutí krajského soudu.

[25] Z obsahu soudního spisu plyne, že kasační stížností napadený rozsudek byl vyhlášen při jednání soudu dne 13. 4. 2011 (č. l. 110 soudního spisu). Nadiktovaný protokol o jednání byl přepsán dne 13. 4. 2011 (viz záznam na č. l. 109). Dne 3. 5. 2011 byla městskému soudu doručena žádost zástupkyně stěžovatelky o povolení nahlížet do spisu. V žádosti je uvedeno, že stěžovatelka sice není účastníkem tohoto soudního řízení, nicméně má na věci právní zájem, jelikož je stavebníkem dané stavby. V závěru stěžovatelka poukazuje na to, že výsledek řízení zásadně ovlivní stěžovatelku jako stavebníka předmětné stavby a vlastníka pozemků, a to zejména pokud jde o nakládání s nemovitostmi. Dne 23. 5. 2011 sdělil městský soud zástupkyni stěžovatelky, že může do spisu nahlédnout (č. l. 114). Zástupkyně stěžovatelky tak učinila dne 3. 6. 2011 (č. l. 115). Rozsudek byl písemně vyhotoven dne 30. 6. 2011, kdy byl současně předsedkyní senátu udělen pokyn k jeho doručení účastníkům řízení (č. l. 128).

[26] Z obsahu soudního spisu plyne, že nejpozději po vynesení rozsudku městského soudu, avšak ještě před ukončením řízení před městským soudem (tj. do nabytí právní moci rozhodnutí o žalobě) se stěžovatelka dozvěděla o tom, že městský soud vede řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného. V této fázi řízení nahlížela do spisu (cca. po dobu 1,5 hodiny), v němž byl mj. založen protokol o jednání, při němž byl rozsudek vyhlášen, stejně jako výzva adresovaná osobám zúčastněným na řízení, aby soudu sdělily, zda budou uplatňovat v řízení svá práva. Pokud by tedy stěžovatelka byla dostatečně bdělá při ochraně svých práv, mohla by se v tomto okamžiku přihlásit do řízení jako osoba zúčastněná. Nebránilo by tomu marné uplynutí lhůty dle § 34 odst. 2 s. ř. s., neboť s ohledem na procesně neúčinné doručení oznámení nezačala stěžovatelce plynout žádná lhůta pro sdělení, zda bude v řízení uplatňovat práva osoby zúčastněné na řízení (srov. rozsudek NSS ze dne 17. 12. 2010, č. j. 7 As 70/2009 – 190, cit. v bodě [10] shora). Za těchto podmínek by se stěžovatelka přihlásila do řízení jako osoba zúčastněná z vlastní iniciativy, nikoliv na výzvu soudu, a proto by splnění formální podmínky dle § 34 odst. 2 s. ř. s. nebylo podrobeno zkoumání, zda se jedná o úkon včasný či opožděný.

[27] Nelze samozřejmě stěžovatelce klást k tíži, že se v situaci, kdy již byl vyhlášen rozsudek městského soudu a čekalo se toliko na jeho písemné vyhotovení a doručení, nepřihlásila do řízení z vlastní iniciativy jako osoba zúčastněná. V této fázi by totiž již fakticky nemohla uplatnit svá stěžejní práva týkající se vlastního předmětu řízení, tj. právo předkládat písemná vyjádření, požádat u jednání soudu o udělení slova. Nejvyšší správní soud ostatně v části III.A. shora uvedl, že i za této situace byla stěžovatelka oprávněna podat kasační stížnost. Pokud Nejvyšší správní soud posuzuje otázku včasnosti podání kasační stížnosti, musí na stěžovatelku vztáhnout § 106 odst. 2 větu druhou s. ř. s. Stěžovatelka totiž uplatňuje práva osoby zúčastněné na řízení teprve po vydání rozhodnutí, a to podáním kasační stížnosti. Stěžovatelka se ještě před doručením rozsudku účastníkům řízení před městským soudem dozvěděla, že předmětem řízení je rozhodnutí o umístění stavby vydané k její žádosti a že ve věci již byl vyhlášen rozsudek. Současně jí bylo umožněno nahlížet do spisu. S ohledem na konkrétní okolnosti tohoto specifického případu není nepřiměřenou zátěží klást na stěžovatelku požadavek, aby sama iniciativně u městského soudu průběžně zjišťovala, zda byl rozsudek vypraven k doručení účastníkům a kdy byl doručen poslednímu z nich. Byla-li by stěžovatelka dostatečně bdělá, mohla bez větších obtíží zjistit, kdy jí počala plynout lhůta pro podání kasační stížnosti, a podat pak třebas jen blanketní kasační stížnost.

[28] Rozsudek městského soudu byl doručen poslednímu z účastníků dne 11. 7. 2011. Od tohoto okamžiku se odvozuje běh lhůty pro podání kasační stížnosti stěžovatelkou. Lhůta pro podání kasační stížnosti tedy uplynula dne 25. 7. 2011. Stěžovatelka podala kasační stížnost až dne 4. 8. 2011, a proto se jedná o kasační stížnost opožděnou. Zmeškání lhůty pro podání kasační stížnosti nelze prominout (§ 106 odst. 2 s. ř. s.).

IV.
Závěr a náklady řízení

[29] S ohledem na závěr uvedený v části III.B. odmítl Nejvyšší správní soud kasační stížnost na základě § 46 odst. 1 písm. b) ve spojení s § 120 s. ř. s.

[30] Nejvyšší správní soud je toho názoru, že rozhodnutí o odmítnutí kasační stížnosti pro její opožděnost není v rozporu s principy spravedlivého rozhodování. V nyní posuzovaném případě je třeba akcentovat tu skutečnost, že ještě před tím, než byl napadený rozsudek písemně vyhotoven a doručen účastníkům řízení, nabyla stěžovatelka vědomost o předmětu řízení před městským soudem a o obsahu výroku ústně vyhlášeného rozsudku. Pokud by si stěžovatelka následně lépe střežila svá práva, bylo reálně v jejích možnostech podat kasační stížnost ve lhůtě dle § 106 odst. 2 s. ř. s. Za této situace musí převážit ochrana právní jistoty, která je v demokratickém právním státě klíčovou hodnotou.

[31] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud dle § 60 odst. 3 ve spojení s § 120 s. ř. s. Byla-li kasační stížnost odmítnuta, nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 21. prosince 2011

JUDr. Josef Baxa
předseda senátu